

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю „Чорноморський рибний порт“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України, підпункту 1 пункту 5 розділу I та пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–IX

Київ
5 листопада 2025 року
№ 201-2(I)/2025

Справа № 3-103/2025(208/25)

Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Гришук Оксани Вікторівни – головуєчого, доповідача,
Барабаша Юрія Григоровича,
Совгірі Ольги Володимирівни,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю „Чорноморський рибний порт“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України, підпункту 1 пункту 5 розділу I та пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–IX (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 40, ст. 314).

Заслухавши суддю-доповідача Грищук О.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю „Чорноморський рибний порт“ (далі – Товариство) звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність:

– статтям 1, 3, частинам першій, другій статті 8, статті 21, частинам другій, третій статті 22, частинам першій, четвертій, п'ятій статті 41, частинам першій, другій статті 55, статті 64 Конституції України (конституційність) частини третю, четверту статті 5 Господарського процесуального кодексу України (далі – Кодекс), підпункт 1 пункту 5 розділу I Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–IX (далі – Закон);

– частині другій статті 6, частинам першій, другій статті 8, частинам першій, другій статті 55, статті 58, частині першій статті 126, частині першій статті 129 Конституції України (конституційність) пункт 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону.

Частинами третьою, четвертою статті 5 Кодексу встановлено, що:

„3. Єдиним способом захисту прав осіб, які є (були) учасниками банку і права та інтереси яких були порушені внаслідок виведення неплатоспроможного банку з ринку або ліквідації банку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України, є відшкодування завданої шкоди у грошовій формі.

4. Визнання протиправним (незаконним) індивідуального акта/рішення, зазначеного у частині третій цієї статті, не може бути підставою для застосування

способів захисту у вигляді визнання недійсними, нечинними, протиправними та скасування будь-яких рішень, правочинів або інших дій/визнання протиправною бездіяльності, прийнятих, вчинених або допущених у процедурі виведення неплатоспроможного банку з ринку/ліквідації банку“.

Підпункт 1 пункту 5 розділу I Закону за змістом збігається з частинами третьою, четвертою статті 5 Кодексу, оскільки статтю 5 Кодексу доповнено частинами третьою, четвертою згідно із Законом.

Відповідно до пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону „судові провадження в господарських справах за позовом учасника та/або колишнього учасника банку про захист прав або інтересів, які були порушені внаслідок виведення банку з ринку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України, судовий розгляд яких станом на день набрання чинності цим Законом не завершений у судах першої, апеляційної або касаційної інстанцій шляхом ухвалення рішення (ухвали, постанови), у разі невідповідності обраних позивачем способів захисту вимогам частин третьої, четвертої статті 5 Господарського процесуального кодексу України підлягають закриттю у відповідній частині судом, який розглядає справу“.

2. Із аналізу конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Товариство звернулося до Господарського суду міста Києва з позовом до Міністерства фінансів України про визнання недійсним договору купівлі-продажу акцій та акта виконання зобов'язань щодо нього.

Господарський суд міста Києва ухвалою від 4 грудня 2024 року, залишеною без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 17 лютого 2025 року, закриття провадження у справі на підставі пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону.

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду постановою від 15 квітня 2025 року залишив без задоволення касаційну скаргу Товариства, а рішення господарських судів першої та апеляційної інстанції – без змін. Верховний Суд зазначив, що спірний договір укладено відповідно до актів Кабінету Міністрів України та виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, ухвалених у порядку статей 39, 40, 41, 41¹ Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI зі змінами (далі – Закон № 4452), які стосуються процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку у спосіб його продажу інвестору (у тому числі державі); частина шоста статті 41 Закону № 4452 встановлює обмеження способів захисту прав учасника неплатоспроможного банку для недопущення реституційних наслідків для інвестора та його майнової відповідальності перед попереднім власником акцій такого банку.

Товариство вважає, що оспорювані положення Кодексу та Закону обмежують право особи на ефективний судовий захист, оскільки істотно обмежують способи захисту права власності акціонерів банку, суперечать конституційному принципу непорушності права власності, унеможливають реалізацію вказаного права та його відновлення, порушують такі основні засади здійснення правосуддя, як рівність усіх учасників судового процесу та змагальність сторін, а також порушують конституційні принципи верховенства права, незалежності та недоторканності суддів, недопустимості зворотної дії закону в часі.

Обґрунтовуючи свої твердження щодо неконституційності оспорюваних положень Кодексу та Закону, Товариство посилається на Конституцію України, Кодекс (у редакції до внесення змін Законом, та у чинній редакції), Закон, Закон № 4452, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Перший протокол до цієї конвенції, Доповідь про правовладдя Європейської Комісії „За демократію через право“ (Венеційська Комісія), ухвалену на її 86-му пленарному засіданні 25–26 березня 2011 року

[CDL-AD(2011)003rev], рішення Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, а також на судові рішення у його справі.

3. Розв'язуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга має містити, зокрема, обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону, та якщо: вичерпано всі національні засоби юридичного захисту (за наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили, а в разі визначеної законом можливості касаційного оскарження – судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду); з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше трьох місяців (частина перша статті 77).

Товариство, аргументуючи неконституційність частин третьої, четвертої статті 5 Кодексу, підпункту 1 пункту 5 розділу I, пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону, по суті, висловило незгоду із законодавчим регулюванням способу захисту прав осіб, які є (були) учасниками банку і права та інтереси яких були порушені внаслідок виведення неплатоспроможного банку з ринку, та дало оцінку законодавчого регулювання альтернативного способу

судового захисту, що не можна вважати належним обґрунтуванням тверджень про невідповідність Конституції України (неконституційність) оспорюваних положень Кодексу та Закону.

Крім того, Товариство вважає, що в його справі мали бути застосовані положення Кодексу в редакції до внесення змін Законом. Однак порівняння чинних положень законів України та їх попередніх редакцій, цитування Основного Закону України, юридичних позицій Конституційного Суду України без аргументації невідповідності Конституції України оспорюваних положень законів України не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності.

Із наведеного випливає, що Товариство не дотримало вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Отже, наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю „Чорноморський рибний порт“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин третьої, четвертої статті 5 Господарського

процесуального кодексу України, підпункту 1 пункту 5 розділу I та пункту 7 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності“ від 13 травня 2020 року № 590–ІХ на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**